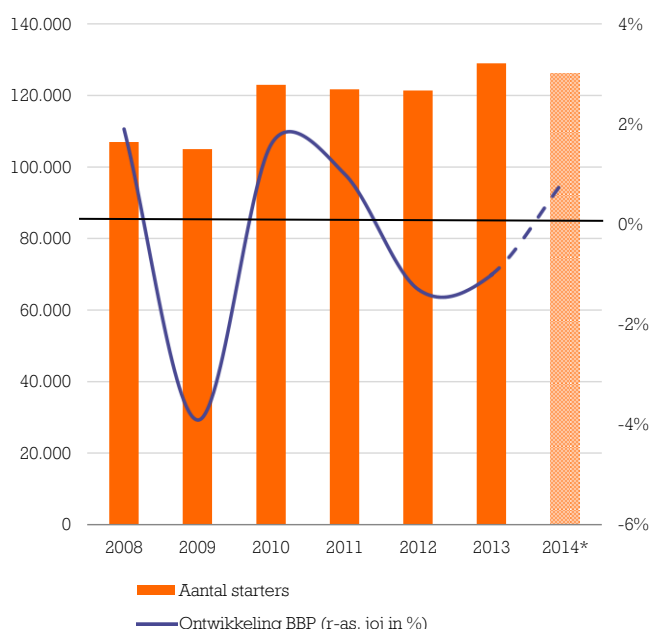

Bijna 30% van de starters stopt na het eerste jaar

Met name cafetaria's en restaurants worden na één jaar weer opgeheven

In het eerste kwartaal 2014 waren er 2% minder starters ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. De verwachting is dat het totaal aantal starters in 2014 lager zal zijn ten opzichte van 2013. Het aantal opheffingen lag in 2013 wederom op een hoog niveau. Circa 30% van de starters die in 2012 zijn begonnen stopt er na een jaar weer mee. Met name in de horeca is de uitval na het eerste jaar met 60% hoog. Starters die dit jaar willen beginnen zijn het beste af in de industrie. Deze sector heeft zowel dit jaar als volgend jaar de beste groeiperspectieven, terwijl de uitval na één jaar relatief laag is.

Figuur 1 Ontwikkeling startersmarkt

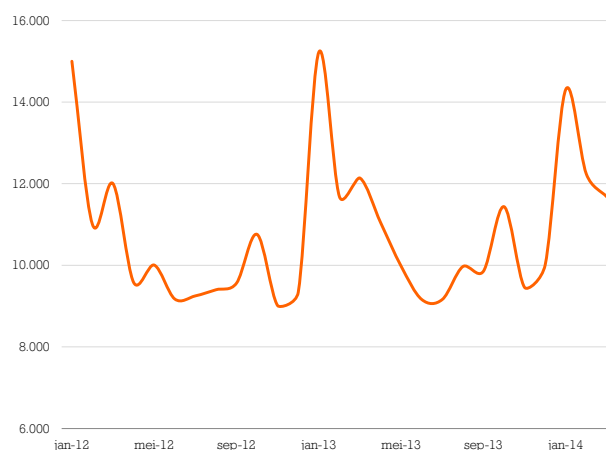

Bron: KvK, ramingen ING Economisch Bureau

6% minder starters in januari

Het aantal starters daalde in het eerste kwartaal met 2% ten

Figuur 2 Aantal starters per maand

Bron: KvK

opzichte van dezelfde periode vorig jaar. De maand januari kent traditiegetrouw de meeste starters (figuur 2). Dit jaar waren er in de maand januari 14.300 starters, 6% minder dan in januari 2013. In totaal zijn 38.000 ondernemers in het eerste kwartaal een bedrijf gestart.

Meer starters in de horeca en bouw

Op sectoraal niveau zijn er grote verschillen zichtbaar (figuur 4). De meeste ondernemers startten dit kwartaal een bedrijf in laagdrempelige sectoren als de horeca, bouw en detailhandel. Zowel in de horeca als in de bouw nam het aantal starters toe met respectievelijk 15% en 9% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. In 2013 lieten deze sectoren nog een daling zien, onder meer doordat beide sectoren al geruime tijd zwaar werden getroffen door de economische tegenwind. Opvallend is de stabiele ontwikkeling in de detailhandel. Zowel in 2013 als in 2014 groeide het aantal starters in het eerste kwartaal met circa 5% terwijl deze sector het al enige jaren zwaar te verduren heeft. De stabiele ontwikkeling zit met name in een stijging van het aantal online shops (+6%).

Figuur 3 Ontwikkeling aantal starters naar provincie

(% groei ten opzichte van eerste kwartaal 2013)

Bron: KvK

Aantal starters in zakelijke dienstverlening daalt

De grootste afname van het aantal starters heeft plaats in de sectoren zakelijke dienstverlening en onderwijs. In de zakelijke dienstverlening zijn onder meer dalingen zichtbaar bij de adviesbureaus, architecten- en ingenieursbureaus, in de reclamewereld en in de consultancy. Ook de sector onderwijs laat een daling zien van 6%. Het betreft

hier met name bedrijven op het gebied van huiswerkbegeleiding, bijscholing en bedrijfstrainingen.

5% meer starters in Utrecht en Friesland

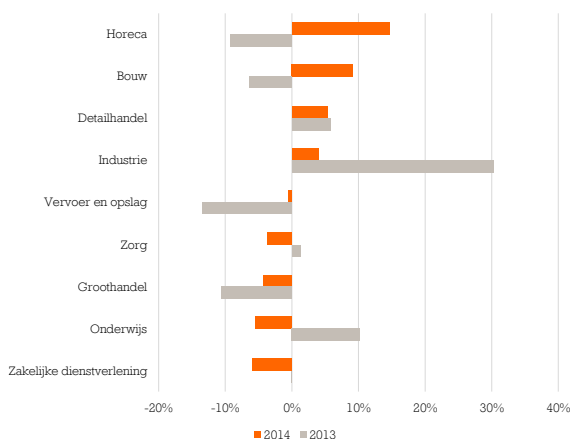
Niet alleen sectoraal, maar ook regionaal zijn er grote verschillen zichtbaar in de groei van het aantal starters (figuur 3). De vier provincies met de meeste starters – Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Gelderland – laten allen een daling zien in het aantal starters. Er is alleen in de provincies Utrecht, Friesland, Groningen en Limburg sprake van een toename van het aantal starters ten opzichte van dezelfde periode in 2013. In Utrecht is het aantal starters in de bouw en industrie toegenomen, terwijl in Friesland de horeca en onderwijs populair zijn onder startende ondernemers.

Minder starters in 2014

Na de sterke stijging van het aantal starters in 2013 wordt voor dit jaar een daling van het aantal starters verwacht. Hoewel het aantal banen nog niet voor het oprapen ligt, en de werkloosheid ook dit jaar nog verder zal oplopen, zal dit minder sterk zijn dan vorig jaar. Het aantal starters dat na ontslag als zelfstandige zonder personeel (zzp'er) aan de slag gaat zal in 2014 dan ook nog toenemen, maar minder sterk ten opzichte van vorig jaar. Daarnaast zal het aantal 'klassieke' starters in 2014, ondanks een licht aantrekkende economie, nog niet explosief toenemen. Daarvoor zijn de economische vooruitzichten nog te fragiel.

Figuur 4 Ontwikkeling aantal starters naar sector

(% groei in het eerste kwartaal 2014 en 2013 ten opzichte van respectievelijk het eerste kwartaal 2013 en 2012)

Bron: KvK, bewerking ING Economisch Bureau

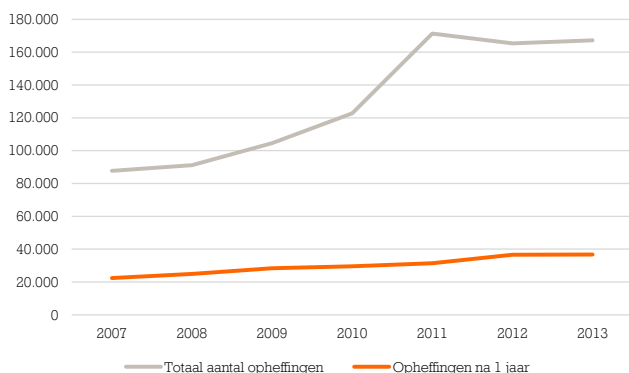
Thema: Opheffingen

Hoge uitval in detailhandel en horeca na het eerste jaar

Aantal opheffingen in 2013 op hoog niveau

Naast een sterke toename van het aantal starters vorig jaar, lag het aantal opheffingen¹ in 2013, evenals in de voorgaande twee jaren, met 167.000 op een hoog niveau (figuur 5). Dit geldt tevens voor het aantal bedrijven dat na één jaar de handdoek in de ring gooit. Circa 36.000 ondernemers die in 2012 een bedrijf zijn gestart hielden het in 2013 alweer voor gezien. Dat is bijna 30% van het totale aantal starters. Zowel na het tweede als na het derde jaar stopt gemiddeld nog eens 14% van de starters. Na het derde jaar ligt de uitval rond de 10% per jaar.

Figuur 5 Ontwikkeling aantal opheffingen

Bron: KvK, bewerking ING Economisch Bureau

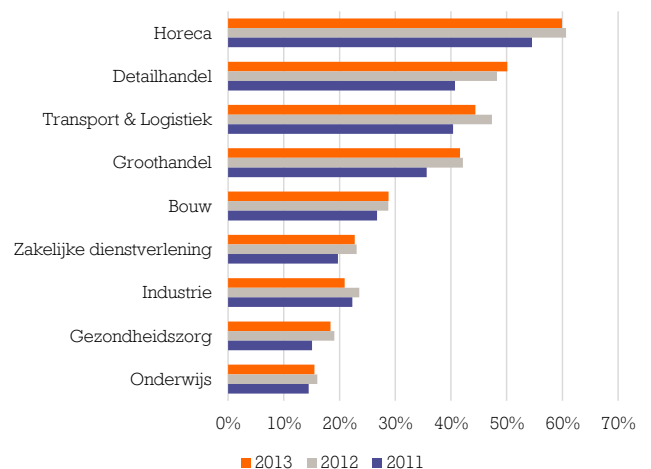
60% van de horecaondernemers stopt na één jaar

Evenals in 2012 had de horeca in 2013 de grootste uitval, gemeten als percentage van het aantal starters dat in 2012 een bedrijf is begonnen. Meer dan de helft van de starters (60%) in de horeca hield het na een jaar weer voor gezien (figuur 6). Een derde van het aantal opheffingen na een jaar betreft cafetaria's, snackbars en lunchrooms. Daarnaast werden in 2013 veel restaurants na een jaar gesloten. Na twee jaar stopt nog eens een kwart van de horecaondernemers. Ten opzichte van vijf jaar geleden is het aantal opheffingen in de horeca in 2013 meer dan verdubbeld. In 2008 sloot nog een derde van de starters in de horeca na een jaar de deuren.

Helpt online winkels wordt na jaar weer opgeheven

Ook in de detailhandel is het aantal opheffingen in vijf jaar tijd sterk toegenomen. In 2008 hield 28% van de

Figuur 6 Opheffingen per sector na één jaar
(% van het aantal starters in 2012, 2011 en 2010)

Bron: KvK, bewerking ING Economisch Bureau

detaillisten het na een jaar voor gezien, in 2013 ligt de uitval na één jaar op 50%. Na het tweede jaar stopt nog eens bijna 25%. De helft van het aantal opheffingen in 2013 in de detailhandel betreft online winkels, en dan met name webwinkels gespecialiseerd in kleding en modeartikelen. Een lage toetredingsdrempel, een laag consumentenvertrouwen, uitblijvende binnenlandse bestedingen, veel concurrentie en weinig onderscheidend vermogen liggen hier grotendeels aan ten grondslag.

Veel opheffingen in de kinderopvang

Gezien het grote aantal starters in de zakelijke dienstverlening ligt het aantal opheffingen relatief laag. Bedrijven in de zakelijke dienstverlening doen met name zaken met andere bedrijven, en zijn daardoor minder afhankelijk van consumentenbestedingen. Een kwart van de opheffingen in de zakelijke dienstverlening komt voor rekening van bedrijfsadviesbureaus. In de zorg heeft met name de kinderopvang de afgelopen twee jaar grote klappen gehad als gevolg van wijzigingen in de fiscale vergoedingen. Daarnaast zijn er in de zorg relatief veel opheffingen op paramedisch gebied, zoals verloskundigen, psychologen en fysiotherapeuten.

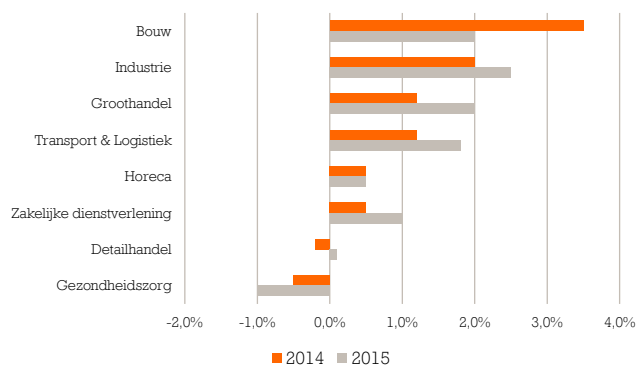
Industrie biedt beste groeiperspectief

Op basis van de uitval per sector in combinatie met de groeiverwachtingen voor de komende twee jaar biedt de industrie het beste perspectief voor een ondernemer in

¹ De opheffingen zijn gebaseerd op het aantal uitschrijvingen bij de Kamer van Koophandel.

Figuur 7 Sectorramingen

(j.o.j. volumemutatie)

Bron: ramingen ING Economisch Bureau

spé (figuur 7). Zowel voor dit jaar als volgend jaar ligt de groeiverwachting rond de 2%, terwijl de uitval relatief laag is. Deze ligt rond de 20%. De zorgsector kent tot nu toe weliswaar een laag uitvalpercentage, maar is ook de enige sector waar de komende twee jaar geen groei wordt verwacht. Starters in deze sector gaan dan ook zware tijden tegemoet.

Top in aantal opheffingen bereikt

Gezien het grote aantal starters dat vorig jaar een bedrijf is begonnen en het stabiele patroon van de uitval per sector zal het aantal opheffingen dit jaar eveneens hoog zijn. De verwachting is wel dat de top is bereikt, al blijft het aantal opheffingen ook de komende jaren op hoog niveau. Dankzij een licht aantrekkende economie zal het aantal opheffingen wegens faillissement in bepaalde sectoren de komende jaren afnemen. Daarentegen worden meer bedrijven opgeheven door ondernemers die met pensioen gaan en hun bedrijf niet kunnen verkopen.

Meer weten?
Kijk op ING.nl/zakelijk
Of bel met

Katinka Jongkind

Sr Econoom mkb

06 836 49 876

katinka.jongkind@ing.nl

Disclaimer

De informatie in dit rapport geeft de persoonlijke mening weer van de analist(en) en geen enkel deel van de beloning van de analist(en) was, is, of zal direct of indirect gerelateerd zijn aan het opnemen van specifieke aanbevelingen of meningen in dit rapport. De analisten die aan deze publicatie hebben bijgedragen voldoen allen aan de vereisten zoals gesteld door hun nationale toezichthouders aan de uitoefening van hun vak. Deze publicatie is opgesteld namens ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam en slechts bedoeld ter informatie van haar cliënten. ING Bank N.V. is onderdeel van ING Groep N.V. Deze publicatie is geen beleggingsaanbeveling noch een aanbieding of uitnodiging tot koop of verkoop van enig financieel instrument. ING Bank N.V. betreft haar informatie van betrouwbaar geachte bronnen en heeft alle mogelijk zorg betracht om er voor te zorgen dat ten tijde van de publicatie de informatie waarop zij haar visie in dit rapport heeft gebaseerd niet onjuist of misleidend is. ING Bank N.V. geeft geen garantie dat de door haar gebruikte informatie accuraat of compleet is. De informatie in dit rapport kan gewijzigd worden zonder enige vorm van aankondiging. ING Bank N.V. noch één of meer van haar directeuren of werknemers aanvaardt enige aansprakelijkheid voor enig direct of indirect verlies of schade voortkomend uit het gebruik van (de inhoud van) deze publicatie alsmede voor druk- en zetfouten in deze publicatie. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Overneming van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld. In Nederland is ING Bank N.V. geregistreerd bij en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

